



FAMILIE INTERACTIE

Beter passende mantelzorgondersteuning door meer aandacht voor onderlinge relaties

Een ziekte raakt het hele gezin. Dat uit zich veelal in de veranderingen binnen onderlinge relaties.

Mantelzorgondersteuning is veelal individueel gericht. De mantelzorger is daar niet altijd voldoende mee geholpen. Ze worden (tijdelijk) ontlast. Het ingaan op relationele aspecten zou een goed uitgangspunt kunnen zijn voor beter passende en structurelere oplossingen voor de mantelzorger. Want de relatie met diegene voor wie zij zorgen is voor hen een motiverende kracht om mantelzorg te verlenen. De sociale en relationele dynamiek binnen de familie bepaalt hoe mantelzorg wordt gegeven. Kennis over deze dynamiek is essentieel op het moment dat de mantelzorger en zorgvrager een beroep doen op hulpverlening.

Uitgangspunt is dat je de zorg en begeleiding het beste kunt realiseren door de wensen en behoeften van zowel de zorgvrager als de mantelzorgers op elkaar af te stemmen.

Aan de hand van 7 kernthema's uit de methode Familiezorg kunnen de onderlinge verhoudingen binnen een gezin in kaart worden gebracht. Als je daar meer over weet, kun je beter passende ondersteuning bieden.

1 Communicatie



- Hoe verloopt de communicatie?
- Wie is er aan het woord?
- Communicatie wederzijds?
- Laat men elkaar uitpraten?
- Non verbale communicatie?
- Hoe reageren gezinsleden op elkaar, ontdek je een patroon, waar loopt de communicatie vast?
- Is de communicatie verstoord door veranderende rollen en verantwoordelijkheden in het gezin?

Door het ontstaan van de zorgsituatie verandert veelal de onderlinge relatie en de communicatie. Dat komt o.a. tot uiting via de wijze waarop de gezinsleden praten met en luisteren naar elkaar. Het in kaart brengen van de interacties kan bijdragen aan het verhelderen van de ondersteuningsvraag.

2 Rolomkering



- Wie is hier de ouder?
- Wie is hier het kind?
- Gedraagt men zich ook naar zijn/haar rol?
- Ouders op positie van het kind? Waar blijkt dat uit?
- Kind op positie van de ouder (bijv. emotionele of praktische zorgen voor het gezin)? Waar blijkt dat uit?

Rolomkering is niet te verwarren met taken opgelegd krijgen terwijl de rollen gehandhaafd blijven. Ook bij volwassen kinderen die zorgen voor hun bejaarde ouders is er geen sprake van rolomkering. Het is een natuurlijke ontwikkeling dat een kind de ouders gaandeweg taken en verantwoordelijkheden uit handen neemt.

3 Hiërarchie



- Wie heeft het voor het zeggen in dit gezin?
- Wie heeft de touwtjes in handen?
- Hoe zijn de machtsverhoudingen?
- Wie neemt uiteindelijk de besluiten?

4 Levensfase



- In welke levensfase zit dit gezin?
- Kinderloze fase
- De uitbreidingsfase
- De stabilisatiefase
- Fase waarin de kinderen het huis verlaten
- Leeg nest
- Fase waarin een partner na het overlijden van de ander alleen achterblijft

Onderlinge rollen veranderen door ziekte van een van de gezinsleden. Dan kan het zijn dat er gedrag gevraagd wordt dat niet past bij de levensfase. De taken veranderen.

Het is belangrijk om te kijken welke taken mantelzorgers zelf willen/kunnen doen en welke taken zij over willen laten aan anderen. Relevante vragen zijn:

- Wat zit je dwars?
- Wat betekent dit voor jou?
- Wat is je wens?

TIP:

Door een genogram te tekenen krijg je inzicht in onderlinge relaties en gebeurtenissen.



5 Traumatische ervaringen



- Zijn er traumatische ervaringen in het verleden van dit gezin?
- Zo ja, welke?
- Wat zijn de gevolgen voor dit gezin?
- Zijn de traumatische ervaringen verwerkt? Waar blijkt dit uit?

6 Erkenning



- Wordt er erkenning gegeven aan elkaar?
- Wie geeft erkenning aan wie?
- Hoe uit zich de erkenning in dit gezin?

7 Loyaliteit



Dit is één van de voornaamste thema's binnen familie zorg!

- Herken je loyaliteit binnen dit gezin?
- Wie is loyaal aan wie? Wederkerig?
- Hoe uit zich dat binnen dit gezin?
- Is er waardering voor de loyaliteit in het contact?
- Zijn er bondjes in dit gezin?
- Is er loyaliteit naar iemand die niet aanwezig is (bijv. overleden ouder)?
- Is er sprake van een loyaliteitsconflict of gespleten loyaliteit?

Na de verdieping op deze 7 thema's kun je samen met het gezin antwoord geven op de volgende vragen:

- A. Waar liggen de problemen in dit gezin?
- B. Welke vraag stelt dit gezin?
- C. Hoe zou de vraag beantwoord kunnen worden? Zijn er anderen nodig?

 **MantelzorgNL**
Helpt jou helpen